

Will Schep
Snelleveldstraat 114
1107 VX Amsterdam

Vreemde vogels in Amsterdam-Zuidoost

FOTO: W.D. JANSEN

Leucistische Grutto, Poppendamergouw, maart 1974

Op 13 maart 1999 zag ik een vreemd uitziende vogel in een groep Meerkoeten ten noorden van de Ouderkerkerplas. Toen ik de telescoop erop richtte, bleek het een afwijkende leucistische Meerkoet te zijn. De kop en hals waren zwart, de rest van het lichaam was wit, met hier en daar donkere vlekken.

Op 14 april van dat jaar bevond zich in de plas-dras in de Holendrecht en Bullewijkpolder een leucistische Scholekster. Deze vogel was geheel wit, met alleen op de mantel, dekveren en borst zwarte vlekken.

Onze waarnemingensecretaris, Paul Marcus, reageerde na deze twee gevallen met de opmerking dat op deze plaats "kennelijk iemand bleekwater had geloosd". Het was inderdaad opvallend, omdat dit verschijnsel vrij zeldzaam is. Het zou hier echter niet bij blijven.

Het jaar daarop was de Scholekster er weer, nu op 11 februari, op dezelfde locatie. Wij vonden dat zeer bijzonder. Niet omdat dezelfde vogel er weer was (vogels zijn vaak zeer plaatsgetrouw, zoals bekend), maar

omdat hij überhaupt nog in leven was. Opvallende vogels, zoals vogels met een kleurafwijking, maken immers een grotere kans om door een roofvogel te worden gepakt. De leucistische Meerkoet was dat jaar niet in beeld, maar kan er natuurlijk wel geweest zijn.

In 2001 werd het nog gekker. Op 20 februari bevond zich een grote groep Scholeksters op het talud van de A2, naast de plas-dras. In de groep foerageerde de afwijkende, lichte Scholekster. Maar ook de lichte Meerkoet keerde weer terug, op 17 februari. Het werd nog vreemder... Op 23 februari zocht ik door de telescoop naar interessante waadvogels in hetzelfde gebied. Naast de gebruikelijke honderden Grutto's waren er ook twee grote groepen Kieviten. En temidden van deze vogels foerageerde een bijna gehele witte Kievit... Het lichaam was wit, met wat donkere vlekjes op mantel en dekveren, de kop was geheel wit en de vogel had een geheel witte kuif!

Dus drie leucistische vogels op dezelfde locatie. Binnenkort zal

ik inderdaad eens een hartig woordje spreken met de man, die verantwoordelijk is voor het inunderen van de graslanden...

Hoewel leucisme meer voorkomt dan albinisme blijft het toch een zeldzaamheid. De oorzaak van leucisme is een probleem met de pigmentatie. De overdracht van het pigment naar de veren verloopt niet goed. Het gevolg is kleurloze veren. Deze veren kunnen overal op het lichaam voorkomen. Soms worden er maar enkele veren aangetaast, vaak is het pigmentatieprobleem zo groot dat bijna het gehele lichaam wit is (Van Grouw, 2000). Leucisme is erfelijk. Van Grouw wijst er in zijn artikel op dat het kenmerkend is bij deze afwijking dat elke veer óf gekleurd is, óf wit. Veren, die half gekleurd zijn, wijzen op een slechte conditie en hebben niets met leucisme te maken. Albinisme komt veel minder vaak voor. Bij dit verschijnsel mist de vogel een enzym, dat verantwoordelijk is voor het aanmaken van het pigment. Een geheel wit verenkleed is het gevolg.

Literatuur: Hein van Grouw.
Kleurmutaties bij vogels, 2000.